

Teološka razmišljanja

I. del

Verske resnice

2 - Sveti Duh Posvečevalec

V vseh pesmih slovenskega Bogoslužnega molitvenika, kjer se omenja Sveti Duh, se ga označuje samo kot Tolažnika, kar ni prevod grškega Parakléta, kakor sem to skušal dokazati v knjigi o Svetem Duhu in njegovem posvečevalnem udejstvovanju v vseh zakramentih, ki je izšla v slovenščini leta 2004 in v angleščini leta 2005, ki sem ju tudi zaključil z željo, da bi odgovorni cerkveni krogi to popravili "v prihodnjih nekaj stoletjih", posebno še, ker tega ni ne v latinščini ne v italijanščini in tudi pri nas ni skoraj nikogar, ki bi v raznih stiskah pri Njem iskal tolažbe, posebno še, ker ima Marijo, ki je Tolažnica žalostnih. Da bi se tega čim prej lotili, sem tukaj zbral, kaj pravijo o tem znani strokovnjaki Svetega pisma v svojih slovarjih.

Po sv. Janezu 14,16 Jezus obljublja svojim učencem, da jim bo nebeški Oče po njegovem vnebovzetju poslal Parakleta, ki bo njega v vsem nadomeščal in ostal z vernimi kristjani do konca sveta. Ker je bil pa je Jezus učitelj, vladar in pastir, ter veliki duhovnik, in včasih še Paraklét (1 Jn 2, 1), bo to tudi Sveti Duh, kakor je to izvrstno prikazal sveti papež Janez Pavel II. v svoji *Okrožnici o Svetem Duhu* (Cerkveni dokumenti 32, Ljubljana 1986).

Ker je *paraklet* grška beseda, bo dobro najprej odpreti *Grško-slovenski slovar* iz leta 1915, ki ga je sestavil prof. Anton Dokler, skupaj s prof. Antonom Breznikom in prof. Francetom Jeretom. V njem beremo, da je paraklétoš izvedenka iz glagola parà-kaléo, kar pomeni: kličem na svojo stran, vabim, pozovem na pomoč, vnemam, opominjam, ni pa niti črkice o kakšni juridični obrambi; trdi pa, da se v Novi zavezi uporablja tudi v pomenu tolažiti. Da pa paraklétoš pomeni tudi advokat, ugotavlja znani jezuit pater Frančišek Zorell v svojem *Lexicon graecum Novi Testamenti*, tiskanem v Parizu 1931. Ker ima torej Paraklét več pomenov, se mnogi stari in novi prevajalci izogibajo, da bi ta naziv prevedli, in ohranjajo tudi v

prevodu besedo Paraklét, kakor Sirci, Kopti, latinska Vulgata, Etiopijci, Goti in med modernimi Francozi jeruzalemske šole (prevod iz leta 1961). Stara latinska Itala in moderni hrvaški frančiškani (iz leta 1973) imajo Advokat in Branitelj, Angleži (1999) in Jehovci pa Pomočnik.* Siro-Palestinci, Armenci, Georgijci, Slovani, nato Jurij Dalmatin, Primož Trubar in moderni slovenski prevajalci ostajajo pri Tolažniku, in tako tudi najnovejši prevod iz leta 2010, ki pa v opombi navaja, da gre za Zagovornika, Pomočnika, Posrednika, Pobudnika, da pa izvirni naziv Paraklét smemo prevajati uidi Tolažnik. Zanimivo je, da ta isti izraz v Prvem Janezovem pismu isti prevod v besedilu prevaja "Zagovornik".

*Internet, Biblija.net, Contemporary english version: Jn 14, 16: » ... holy Spirit who will help you«;
Biblija, Croatian 1999. Jn 14, 16: »On će vam dati drugog pomoćnika«.

Da bi se izraz Paraklét smel prevajati tudi Tolažnik, zanikajo mnogi moderni biblicisti, kakor npr. Xavier Léon Dufour in John McKenzie. Prvi trdi v svojem *Vocabulaire de théologie biblique*, da »Tolažnik izhaja iz napačne etimologije, in se v Novi zavezi nikjer ne uporablja«*. McKenzie v svojem *Dictionary of the Bible* piše, da se strokovnjaki v glavnem strinjajo, da se beseda paraklét, kadar se govori o Svetem Duhu, ne bi smela prevajati kot »tisti ki daje uteho, kot tolažnik ... posebno še, ker besedna zveza izključuje tako povezanost«**.

Xavier Leon Dufour et autres, *Vocabulaire de theologie biblique*, Pariš 1962, Paraclet: »Le nom de 'consolateur' derive d une fausse etymologie et n'est pas atteste dans le NT«.

**John L. McKenzie, S.J., *Dictionary of the Bible*, London 1968, Paraclete: »Scholars are quite generally agreed that the word as applied to the Spirit should not be translated 'conforter' or 'consoler', as an active verbal adjective derived from the verb 'parakalein', and the context justifies this exclusion«.

Dober članek o Parakletu sta leta 1970 napisala v *Theologische Begriffslexikon zum NT*, preveden v italijanščino *Dizionario dei concetti biblici del Nuovo Testamento* (Bologna 1976) profesorja Herman Haarbeck in Burhard Gartner, ki opozarjata, da se naziv Paraklet nahaja samo v Novi zavezi, samo pri Janezu, in samo 5krat, da ne more pomeniti tistega, ki prihaja na pomoč, kadar ga kdo kliče, ker je po sv. Janezu tisti, ki ga Oče svobodno pošilja (Jn 14, 26; 15, 26; 16, 7); tudi ne more pomeniti tistega, ki posreduje ali brani, ker je njegova lastnost tožiti svet, učiti, klicati v spomin, kar je bilo rečeno ne na splošno, ampak po Jezusu, ki je oznanjal resnico; in Paraklet je tisti, ki pomaga vernikom k razumevanju te

resnice (Jn 16, 7 ss.). Zato »je povsem neprikladno dajati mu pomen tolažnika, ki je prevladal pozneje v tradiciji«. * Avtorja še opozarjata, da ne sinoptiki ne sv. Pavel tega pojma ne poznajo, in da so bili stavki, kjer se omenja Paraklét, vstavljeni pozneje v prvo izdajo Janezovega evangelija.

*Herman Haarbeck in Burhard Gartner, *Paraclito, soccorritore*, v »Dizionario dei concetti biblici del Nuovo Testamento«, Bologna 1976, 1164-1165: »Il significato di 'consolatore' compare in un secondo tempo, nella letteratura cristiana antica« ... »Il significato originario del termine è quello passivo: essere chiamato (in soccorso, in aiuto ecc.); ma il NT lo usa in tutt'altro senso: il Paraclito infatti non viene chiamato, bensì 'inviato' ... oppure 'dato' e 'ricevuto' ... Il Paraclito non si limita a interporre una buona parola, ma interviene per un aiuto efficace ... egli dimora stabilmente nei fedeli (Gv 14,16s) come 'Spirito di verità' (Gv 14,17; 15,26), attesta la verità della rivelazione ... Così lo Spirito aiuta i fedeli nella comprensione delle verità, che inizialmente non erano comprese in tutte le loro conseguenze«.

Par let pozneje, leta 1977, sta v Parizu izdala patra dominikanca Emil Marie Boismard in Arnold Lamouille, profesorja na biblični šoli v Jeruzalemu, veledelo *L'évangile de Jean*, 3. del *Synopse des quatre evangiles*, ki se odlikuje po odlični in podrobni kritični analizi celotnega besedila in po izredno točnih razlagah. Avtorja sta prišla do zaključka, da je Janezov evangelij sestavljen iz treh plasti: iz prvega temeljnega besedila, ki se je ujemalo z tremi sinoptiki, iz druge, ki je obstajal iz raznih, časovno precej razmaknjenih dodatkov, ter iz končne redakcije, ki je bila izvedena v prvih letih 2. stoletja po Kristusu. Jezusove besede o Paraklétu so bile morda pripisane na robu temeljnega besedila Jn 14,16 ali 16,7 sl. ob priliki oznanjevanja "resnice" in spodbujanja k novemu življenju (cit. delo stran 359-360). Avtorja potem posvečata celo poglavje o uporabi besede Paraklét (str. 384-386), ki ji ne smemo več pripisovati celotne vloge Kristusa Parakleta, saj recimo Sveti Duh ne prosi Boga Očeta, d.i. bi nam odpustil grehe ali kazni za grehe, ali da bi nas tolažil v naših stiskah, ampak se omejuje na spodbujanje, opogumljanje, dobro razumevanje "resnice",* kakor je to že učil sv. Luka (Lk 25-27; Apd 12,28.31;14,22). Zato avtorja ohranjata besedo Paraklét v teh odlomkih neprevedeno.

*Claude Marie-Émile et Arnaud Lamouille, *L'Évangile de Jean*. Synopse des quatre Évangiles, t. III, Paris 1977, p. 385-386: »Le rôle de l'Esprit Paraclet est totalement différent de celui du Christ-Paraclet. Il n'intercède pas pour les hommes auprès de Dieu afin que Dieu leur pardonne leurs péchés, mais il 'enseigne' la vérité aux hommes (14,25-26: 16,12-13). Il 'témoigne' avec les disciples en faveur du Christ résuscité (15,26-27), il 'confond' le monde en réfutant les arguments

que celui-ci croyait pouvoir présenter contre l'authenticité de la mission de Jésus».

Naš najnovejši prevod Nove zaveze, "jeruzalemske izdaje" Svetega pisma, katere glavni urednik je dr. Jože Krašovec, vse tiste "dodatke", ki sta jih patra Boismard in Lamouille pripisala več avtorjem, prikazuje kot poetične vložke, kakor je to že naredila znana *Bible de Jerusalem*, in po njej naša jubilejna izdaja Nove zaveze leta 1985, in tudi hrvaški *Novi zavjet*, ki sta ga pripravila frančiškana p. Bonaventura Duda in p. Jerko Fućak.* Obema našima prevodoma, jubilejnemu in najnovejšemu je to skupno, da Janezov omejeni naziv Sv. Duha Parakleta prevajata kot Tolažnik, in si ga zamišljata kot karakteristični splošni prilastek, kakor je npr. Odrešenik vse obsegajoči naziv Jezusa Kristusa. Ker pa je to po mnenju tolikih drugih strokovnjakov Svetega Pisma zgrešeno, bi bilo dobro, da naziv Tolažnika zamenjamo s kakšnim boljšim. Lahko bi se uporabljal dobesedni prevod "advokat", "branilec", "zagovornik" proti »obtoževalcu, ki nas dan in noč obtožuje pred našim Bogom Očetom« (Raz 12,12). Tako bi se npr. lahko uporabil naziv Posvečevalca, kakor ga opevamo v brevirju v pesmi za Večernice po Gospodovem Vnebohodu in za Binkošti, v odpevu k "Moja duša" pri Večernicah ponedeljek 7. velikonočnega tedna, in še posebno v glavni prošnji na praznik Svete Trojice. Upajmo, da se bomo "tolažnika" znebili prej ko v 100 letih.

*Novi zavjet, s grčkok izvornika preveli Bonaventura Duda, Jerko Fućak, Zagreb 1973, v Jn 14,16.

Opis Svetega Duha Posvečevalca se v glavnem nanaša na Jezusovo trojno službo: učenika ali glasnika, pastirja ali vladarja, in duhovnika ali posvečevalca, ki jo bomo skušali na kratko orisati.